

مکتوب Maktoub

Painting installation

איך באה התבונה \ מרים חלפי ברוך

איך באה התבונה לכפות ידי
לצור את האבן
עד שתאמר כי טוב

כפותי מונעות מעצמן
ובאבן בשגעון תנהגנה
כמו פורענות ואושר
חרוטים בקצות אצבעותי

(מתוך "כמהון", הקיבוץ המאוחד, מרים חלפי ברוך)

ליהי תורג'מן

מציגה מיצב ציורי העשוי ממכלול העבודות שיצרה במהלך החודשים האחרונים ברזידנסי לאמנים ב-
C'ite International des arts, Paris בפריז. קוהרנטיות חומרית ותכנית שהתפתחה כהמשך לעבודות
האחרונות שיצרה והציגה בתל אביב.

כדי להבין את המרחבים המנטליים, הרגשיים, את אותה פקעת של חומר ורוח, את האסאמבלאז'
שהתהווה, את חזית "התשוקה, החיים ואנחנו", מהם נובע המיצב הציורי 'מכתוב', אתיחס כנקודת
התחלה אל שם התערוכה.

'מכתוב' (במקור מערבית) פירושו- "כתוב". בעיקרה 'מכתוב' היא מילה המחזיקה תפיסת עולם פטלית,
כמעט דתית, שהגורל מניע אותה והמתכוונת לכך שהכל נכתב (נקבע) מלמעלה. בהגייתו ובדרך כתיבתו
מזכיר 'מכתוב' את שורש המילה 'כ.ת.ב' (בעברית) ממנו נובעת גם הפְּתוּפָה (מסמך משפטי הנלווה
לקידושין שתיקנו חז"ל – בו מפורטים חובות הבעל כלפי אשתו).

המכתוב, הכתובה והכתב- הם כיווני מחשבה ראשוניים בפיענוח הפרגמנטים המרכיבים את נרטיב
הפסאדה. לפנינו משטחים ציוריים גדולים המחקים קירות או כתלי אבן עצומים, המחזיקים בתוכם
פיגורות ספק מבליחות ומתבררות מתוכו, ספק מתאבנות, נצמדות, לא מרפות (מן האבן? מן הבד?)
ויוצרות קומפוזיציה של טרגית-פתטית, ספק הרואית, ספק דתית.

האזהבים: The lovers - דמויות מפוסלות, גבר ואישה הנאחזים זה בזה כשלרגליהם דמות הכלה-
The bride. בשביל ליהי תורג'מן זוהי גם אשת לוט המקראי, אישה שהחזירה מבטה אל הבית, מתוך
חמלה נשית והפכה לנציב מלח במעין 'freeze' נצחי אל תוך האבן \ הבד, תוך שהיא נעה במחווה כמעט
'רודנית' (של אוגוסט רודן). אלו מאשרים קריאה של העבודה גם כהצהרה פוליטית נשית. **הכבולים**
הקשורים- הם גבר ואישה הכפותים באופנים שונים, אבל לגבי שניהם הפעולה מחצינה פעולת אלימות
שקדמה לצד חוסר אונים נוכח. **האישה המתייפחת The weeping woman** היא סימבול טרגי
המתדפק על זיכרון קולקטיבי, כמו גם אישי. אישה מקוננת היא זיכרון טרי לאירועים פוליטיים,
מתרחשים כל העת, ובו בזמן גם איזכור לדימויים אמנותיים ידועים מן התרבות המערבית. **המצבה**
(ועליה ספר פתוח- המאזכר את יום הדין, את אימת הנצח). ומעליה כמתרוקנת איליה, **גוף אישה**.

מערכת הפרגמנטים בנויה על ציר מדומיין שנע בין רוחות רפאים לבין פסלים, בין המתברר לבין
המתאבן, בין אבן לבין בד, בין ימין לבין שמאל, בין איזון וסימטריה לבין פריעה ו'ציאה מן הקוים', בין
פעם לבין עכשיו.

ארבעת הבדים מאזכרים את הזמן אבל שלא כבקלאסיקה הציורית אלו אינם ציורי זמן המתבטא במחזור
שנה מטפורי (4 עונות). אצל ליהי תורג'מן הזמן נלכד רק בסממניו הסופיים. נבראת מציאות של אבן ולא
של בשר, המשוחררת ממהלכו של הבשר מהחיים אל המוות, כך שהציור כולו נע בטווח של כמעט 'לאחר

מות', כמעט ומעבר לזמן. אנחנו מגלים את ה'מכתוב' – את מה שכבר נכתב לפני היותו, את הסופיות ההכרחית, אבל כידוע החיים הם שנותנים לסוף את משמעותו והם מגיעים מן ההתחלה, ולא מן הבר, אלא מן התכונות האנושיות, מקום שבו אהבת גבר ואישה, כאב, חמלה וקינה נבראות. תכונות אנושיות המציירות חיים ומכאן אפשר (אולי רק לכאורה) לשאוב תקווה נבואית לקיום ולהמשך מתוך ידיעה ברורה של סופיות הכרחית.

חלק אחר של הגלריה מכיל עבודת רצפה עגולה וגדולה שלצופה אין ברירה אלא להלך עליה. באופן הזה אנחנו נאלצים להתבונן אחרת משהורגלנו ולראות בעבודה תמונת עולם שהשתתחה, בעלת מרכז Zero point ממנו נפרשות 8 זרועות. נקודת המרכז מזכירה את נקודת ההתחלה ממנה נהגו למדוד את המרחקים בפריז. הפנטזיה על ושל 'מרכז העולם' טוענת את העבודה ברבדים היסטוריים ותרבותיים, משתפת את הצופה בעל כורחו מתוך תנועתו הפיזית, ומכוונת אל העכשווי. אם קיים מרכז הרי הוא מדומיין, ונמצא בתנועה מתמדת. הצבע הירוק והצבע האדום משמשים בערבוביה ויוצרים תחושה חיה, וורידית, דמית ואורגנית של תעלות קיום.

טכניקת העבודה על הבד ייחודית. אין פלטת צבעים ותנועת מכחולים קלאסית על בד. היא מערבת חומרי בנין וצבע ומתייחסת אל הבד ככותל. הפעולה הפיזית של הטחה, ערבוב והתזה מזכירה בניה. התוצאה מתעתעת, כאילו עמד הצופה מול כתלי אבן וחזה לרגע בפסלי אבן. עד כדי רצון חושני לגעת, לשאול על חומריות שהיא כלי, מהלך מן הפיגורטיבי או אליו, מן התלת מימד או איליו, מן האבן אל הבד או להיפך. מתעתע ומפעיל את הצופה אל מחוזות של חושניות ושל תשוקה.

המיצב הציורי בין אם הוא מקלף מן הקיר את רבדי השנים ומדביקם מחדש, ובין אם הוא בורא קירות ופסלים לכאורה, מציין מהלך סימבוליסטי מורכב ואחר, משולל קונטקסט ספציפי, העשוי אייקונים שנפרעו עד שנדמה שמיצביה הציוריים של ליהי תורג'מן נעים מהפרטיקולרי, לעבר (באנגלית: הגלובולארי) העולמי.

אפי גן.